

۲۰۱۱؛ سال انزوای ایران به دلیل نقض حقوق بشر

۱۰ دسامبر، ۱۹ آذر روز جهانی حقوق بشر است. به همین مناسبت در [x] گفت و گو با عبدالکریم لاهیجی نایب رئیس جوامع بین‌المللی حقوق بشر نگاهی انداخته‌ایم به تلاش‌های جامعه جهانی به منظور توقف نقض حقوق بشر در ایران.

دوچپه‌وله: آقای دکتر لاهیجی! ۱۰ دسامبر روز جهانی حقوق بشر است. این سال حقوق بشری یعنی از ۱۰ دسامبر ۲۰۱۰ تا ۱۰ دسامبر ۲۰۱۱ برای ایران سال پرتلاطمی بود. حداقل دو قطعنامه‌ی تعیین‌کننده علیه ایران تصویب شد که یکی منجر به تعیین گزارشگر ویژه برای ایران شد. در مجموع شما اقدامات جامعه جهانی را در این سال برای محکوم کردن نقض حقوق بشر در ایران چه طور ارزیابی می‌کنید؟

دکتر عبدالکریم لاهیجی: از نظر مکانیزم‌هایی که در اختیار مراجع بین‌المللی هست، به عقیده‌ی من همان طور که به درستی اشاره کردید، ما موفقیت‌هایی را به دست آوردیم. به خاطر این که هشت سال بود که برای ایران و برای رسیدگی به وضعیت حقوق بشر در ایران گزارشگر ویژه وجود نداشت. جمهوری اسلامی تمام درها را بر روی گزارشگران موضوعی سازمان ملل بسته بود. آخرین گزارشگر موضوعی که به ایران رفته بود، پنج سال پیش بود و بنابراین راه دیگری نبود، مگر انتخاب گزارشگر ویژه. نمایندگان جمهوری اسلامی هم به‌ویژه در جریان رسیدگی دوره‌ای به وضعیت حقوق بشر در کشورها و از جمله ایران تمام تلاش و کوشش‌شان را کردند که ما نتوانیم این قطعنامه را به دست آوریم. ولی خوشبختانه این قطعنامه تصویب شد و آقای احمد شهید با کمک‌هایی که به او شده، کوشش خواهد کرد که طی دو ماه آینده گزارشش را برای ارائه به شورای حقوق بشر سازمان ملل تهیه کند. البته توجه داشته باشید که این گزارش هرگز نمی‌تواند شامل تمام موارد نقض حقوق بشر طی سالهای اخیر در ایران باشد، ولی تا آن قدر که در حوصله و وقت کم او بوده طی این چهارماه گذشته، این گزارش را تنظیم خواهد کرد.

قطعنامه‌ی دیگری در کمیته سوم مجمع عمومی سازمان ملل حدود یکماه

پیش تصویب شد، با رأی بسیار بالا، ۸۶ رأی مثبت برای اولین بار و در محکومیت نقض حقوق بشر در ایران. اهمیت این قطعنامه را چه طور ارزیابی می‌کنید؟

این حاکی از دو امر است. نخست این که جامعه بین‌المللی به این واقعیت رسیده که جمهوری اسلامی و مسئولان جمهوری اسلامی این اراده‌ی سیاسی را از خودشان نشان نداده‌اند که در راستای بهبود وضعیت حقوق بشر با جامعه بین‌المللی وارد همکاری شوند. این دلیل انزوای بیشتر جمهوری اسلامی است در عرصه‌ی بین‌المللی. دوم این که ابعاد نقض حقوق بشر در ایران روز به روز ابعاد گسترده‌تر و وحشتناک‌تری را پیدا می‌کند به طوری که دیگر هیچ کشوری نمی‌تواند نسبت به آن بی‌تفاوت بماند. به‌عنوان یک نمونه خدمت‌تان عرض می‌کنم. آخرین رقمی که ما در گزارشی که طرف امروز و فردا منتشر خواهیم کرد، در ارتباط با اعدام‌های سال گذشته به آن رسیده‌ایم، چیزی است متجاوز از ۶۰۰ اعدام، یعنی در فاصله‌ی آذر و دی ۱۳۸۹ تا آذرماه ۱۳۹۰. فکر می‌کنم بقیه سازمان‌های بین‌المللی هم به همین نتیجه رسیده باشند یا برسند، حدود ۶۰۰ اعدام شاید هم بیشتر. به‌خصوص اعدام‌های مخفی که از جمله طی دو نوبت در زندان‌های خراسان و به‌ویژه زندان مشهد صورت گرفت. رقم دیگری که در مورد همکاران شما یعنی روزنامه‌نگاران است و همین دیروز منتشر شد که بیشترین تعداد آنها در جمهوری اسلامی در زندان هستند، یعنی باز جمهوری اسلامی بزرگترین زندان برای روزنامه‌نگاران است. باز در این گزارشی که ما داده‌ایم، طی سال گذشته بیش از ۸۰ زن در ارتباط با فعالیت‌های اجتماعی و بشردوستانه‌شان به زندان افتاده و محکومیت سنگین برایشان بریده‌اند. در مقابل یک چنین بی‌لانی سیاهی کدام دولت می‌تواند واقعاً در رأی‌گیری، حداقل اگر رأی موافق نمی‌دهد، رأی مخالف به سود جمهوری اسلامی ندهد.

اتفاق دیگری که در این سال افتاد تصویب قطعنامه‌ی پیشنهادی عربستان در محکوم کردن ایران بود، درباره اتهامی که به ایران وارد شده بود، مبنی بر قصد ترور سفیر عربستان در آمریکا. این قطعنامه هم با رأی نسبتاً بالایی تصویب شد. آیا به نظر شما تصویب این قطعنامه می‌تواند تا حدی جلو حرکت‌های ایران را در خارج از کشور به‌خصوص در سرکوب مخالفانش بگیرد؟

اصولاً پس از رأی دادگاه برلین در پرونده‌ای که معروف شده است به «پرونده‌ی میکونوس»، کشورهای اروپای غربی به جمهوری اسلامی فهماندند که اگر بخواهد دوباره مرتکب عملیات تروریستی در خاک

حداقل کشورهای اروپایی شود، باید بهای سنگینی بپردازد. ولی این دلیل برای این نمی‌شود که بگوییم جمهوری اسلامی برای همیشه این سیاست را کنار گذاشته است. ما نمی‌دانیم واقعاً در پرونده‌ای که در دادگستری آمریکا در ارتباط با این توطئه وجود دارد چه دلایل و شواهدی مطرح شده. من به‌عنوان وکیل دادگستری نمی‌توانم یکجانبه قضاوت کنم. ولی همان طور که به درستی اشاره کردید، این که این قطعنامه با رأی بالایی در مجمع عمومی سازمان ملل به تصویب رسید، حاکی از این است که جامعه بین‌المللی دیگر نمی‌تواند بپذیرد که یک دولت در صدد ترور نماینده‌ی یک دولت دیگر در قلمرو یک کشور دیگر باشد، حالا چه کشور آمریکا یا چه کشور دیگری، بقیه ماجرا در صلاحیت دادگستری آمریکاست تا بالاخره آن کسانی که متهم به شرکت در این توطئه هستند، محاکمه شوند و به سزای اعمالشان برسند. آنچه مسلم است این است که جامعه بین‌المللی در قبال یک چنین ماجراجویی‌هایی دیگر سکوت نخواهد کرد و این همان طور که گفتم نشان می‌دهد، از یکطرف جمهوری اسلامی در یک انزوای بی‌سابقه‌ای در عرصه‌ی بین‌المللی خودش را درگیر کرده و دیگر این که جامعه بین‌المللی عزم جزم کرده که در قبال ماجراجویی‌های جمهوری اسلامی مقاومت کرده و موضع بگیرد.

با توجه به اتفاقاتی که در این یکسال افتاد، تصویب حداقل دو قطعنامه علیه ایران به طور مشخص در ارتباط با نقض حقوق بشر، تعیین گزارشگر ویژه، شما و سازمان متبوعتان به‌عنوان شخص و سازمانی که مرتب وضعیت حقوق بشر در ایران را زیر نظر دارد، آیا تصویب این قطعنامه‌ها توانسته تأثیری بر وضعیت حقوق بشر بگذارد و احیاناً یک مقداری وضعیت را در ایران بهتر کند و یا لااقل چشم‌انداز روشنی می‌بینید که این وضعیت کمی بهبود پیدا کند؟

باید بگویم که علاوه بر این دو قطعنامه اتفاقات دیگری هم افتاده. با توجه به این که دولت جمهوری اسلامی سال گذشته با ۱۸ سال تأخیر گزارشی از چگونگی اجرای میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی که می‌دانید ایران عضو آن است، به کمیته‌ی حقوق بشر تسلیم کرد، ماه گذشته اجلاس این کمیته در ژنو برگزار شد و ما هم شرکت داشتیم، هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی هم شرکت داشت و متأسفانه، البته متأسفانه برای جمهوری اسلامی، آنجا هم دیدیم که کمیته‌ی حقوق بشر در ملاحظاتی که در پایان اجلاس کمیته صادر کرد، موارد متعدد عدم اجرای میثاق را متذکر شد و از این جهت هم باز پرونده‌ی نقض حقوق بشر در جمهوری اسلامی سنگین و سنگین‌تر شد و این دیگر مسئولیت جامعه بین‌المللی را در قبال وضعیت حقوق بشر در ایران سنگین‌تر

خواهد کرد. همان طور که گفتم مجمع عمومی طرف امروز و فردا (۹ و ۱۰ دسامبر، ۱۸ و ۱۹ آذر) قطعنامه‌ی دیگری صادر خواهد کرد که به مراتب از قطعنامه‌ی سال گذشته شدیدتر خواهد بود و ما باید در انتظار تشکیل شورای حقوق بشر بود در اسفندماه آینده باشیم. در این شورا قرار است به گزارش آقای احمد شهید رسیدگی شود و آن زمان می‌بینیم که شورای حقوق بشر چه تصمیمی را درباره‌ی جمهوری اسلامی ایران اتخاذ خواهد کرد. آنچه ما طی سالهای گذشته مورد درخواستمان بوده، این است که جامعه بین‌المللی فکر نکند که درباره‌ی جمهوری اسلامی فقط با چالش پرونده‌ی هسته‌ای روبه‌روست. چالش اصلی که به عقیده‌ی من جامعه بین‌المللی در کنار مردم ایران با جمهوری اسلامی دارد، چالش احترام به حقوق و آزادی‌های اساسی در ایران و برقراری نظام برخاسته از رأی آزاد مردم در ایران است.

منبع : دوپچه وله